

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ ТА НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра публічного управління та адміністрування

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**Організація взаємодії публічної влади
з громадянським суспільством**

освітньо-професійна програма Зв'язки з громадськістю
спеціальність 281 Публічне управління та адміністрування
галузь знань 28 Публічне управління та адміністрування
освітній ступінь Магістр
інститут економіки, управління, права та інформаційних технологій

Розробник: Тетяна ЩЕТИНІНА,
доцент кафедри публічного управління та
адміністрування, кандидат історичних наук, доцент

Гарант: Олександр ДОРОФЄЄВ,
професор кафедри публічного управління та
адміністрування, доктор економічних наук, доцент

Полтава
2021 р.

Назва навчальної дисципліни	Організація взаємодії публічної влади з громадянським суспільством
Назва структурного підрозділу	Кафедра публічного управління та адміністрування навчально-наукового
Контактні дані розробників, які залучені до викладання	<i>Викладач:</i> к. і. н., доцент Щетініна Тетяна Олексіївна <i>Контакти:</i> ауд. 494 (навчальний корпус № 4) <i>e-mail:</i> tetiana.shchetinina@pdaa.edu.ua
Рівень вищої освіти	Другий (магістерський)
Спеціальність	281 Публічне управління та адміністрування
Попередні умови для вивчення навчальної дисципліни	Знання з навчальних дисциплін «Парламентська діяльність», «Комунікації в публічному управлінні», «Лідерство у публічній сфері», «Маніпулятивні технології у публічному управлінні», «Запобігання корупції в публічному управлінні»

Заплановані результати навчання

Мета навчальної дисципліни: надання здобувачам вищої освіти теоретичних знань та практичних вмінь щодо організації взаємодії публічної влади з громадськими організаціями, об'єднаннями, суспільними рухами, які складають громадянське суспільство.

Основні завдання навчальної дисципліни:

- формування у здобувачів вищої освіти понятійного апарату дисципліни;
- засвоєння основних теорій та принципів налагодження та організації взаємодії публічної влади та громадянського суспільства, опанування нормативно-правової бази, яка забезпечує взаємодію;
- опанувати основні напрями та види реалізації взаємодії публічної влади з громадянським суспільством;
- визначити проблеми у налагодженні взаємодії публічної влади з громадянським суспільством та шляхи їх подолання;

<i>Компетентності:</i>	
<i>загальні:</i>	<i>фахові:</i>
ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.	ФК01. Здатність налагоджувати соціальну взаємодію, співробітництво, попереджати та розв'язувати конфлікти.
ЗК02. Здатність працювати в команді, мотивувати людей та рухатися до спільної мети, бути лідером, діяти соціально відповідально та свідомо.	ФК02. Здатність організовувати діяльність органів публічного управління та інших організацій публічної сфери.
ЗК04. Здатність удосконалювати й розвивати професійний, інтелектуальний і культурний рівні.	

ЗК05. Здатність приймати обґрунтовані рішення та використовувати сучасні комунікаційні технології.	
--	--

Програмні результати навчання:

ПРН 8. Уміти здійснювати ефективну комунікацію, аргументувати свою позицію, використовувати сучасні інформаційні та комунікаційні технології у сфері публічного управління та адміністрування на засадах соціальної відповідальності, правових та етичних норм.

ПРН 10. Представляти органи публічного управління й інші організації публічної сфери та презентувати для фахівців і широкого загалу результати їх діяльності.

Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Громадянське суспільство: поняття, зміст, види організацій та напрями діяльності. Поняття та види суб'єктів громадянського суспільства. Громадянське суспільство – основа сталого розвитку держави. Якісні параметри громадянського суспільства. Зміст та основні напрями діяльності громадських організацій та лідерів суспільної думки, спрямовані та розвиток громадянського суспільства. Типи організацій громадянського суспільства. Дискусія про включеність деяких типів організацій (політичних партій, релігійних організацій, профспілок, медіа тощо) до громадянського суспільства. Умови для розвитку громадянського суспільства. Свобода об'єднань та свобода слова. Делегування соціальної відповідальності та децентралізація влади. Культура довіри та співпраці.

Тема 2. Історія становлення та розвитку взаємодії суспільства та публічної влади. Підходи до визначення та характеристики громадянського суспільства з найдавніших часів до кінця XIX сторіччя (Аристотель, Дж. Локк, Т. Гобс, Ж.-Ж. Руссо, Г. Гегель, К. Маркс, Ю. Габермас). Функції громадянського суспільства за Ларрі Даймондом. Історичний огляд розвитку громадянського суспільства у Європі, США та ряді інших країн у XX ст. і до наших днів. Роль громадянського суспільства у розбудові демократії в країнах пострадянського простору у другій половині XX сторіччя (Польська «Солідарність» із Лехом Валенсою, діяльність Вацлава Гавела у Чехословаччині). Роль громадянського суспільства у період оксамитових революцій наприкінці 80-х років минулого століття.

Виклики для громадянського суспільства в умовах демократії. Історичні передумови формування громадянського суспільства в Україні. Сучасний стан громадянського суспільства в Україні. Вплив громадянського суспільства на владу в Україні.

Тема 3. Теоретичні аспекти взаємодії громадянського суспільства і держави. Громадянське суспільство та влада як суб'єкти процесу взаємодії в сучасному демократичному суспільстві. Сутність та значення взаємодії, її ознаки та основні показники налагодження у суспільно-політичних та економічних відносинах. Взаємовідносини державної влади і громадянського суспільства як механізму зворотних зв'язків.

Визначення громадянськості. Обов'язки громадян в умовах демократії. Переваги громадської участі. Роль влади у створенні умов для громадської участі. Урядування, скероване на громадян. Рівні залучення громадян владою: від маніпуляції до делегування повноважень та громадського контролю. Громадянська культура. Концепції громадянськості суспільства за Д. Вестхаймером та Й. Кагне. Оцінка рівня власної залученості громадянами та / або громадськими організаціями.

Тема 4. Правові засади організації взаємодії публічної влади з громадянським суспільством. Конституційно-правові основи громадянського суспільства. Законодавство України про правовий статус громадських організацій. Закон про доступ до публічної

інформації як базовий компонент інформування громадськості про діяльність органів публічної влади. Механізми оприлюднення органами влади інформаційних продуктів. Роль і значення законодавства про звернення громадян у налагодженні взаємодії публічної влади та громадськості. Правові засади громадського контролю за діяльністю органів влади в Україні.

Тема 5. Державна політика сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні. Завдання державної політики сприяння розвитку громадянського суспільства. Проблеми реалізації державної політики у сфері розвитку громадянського суспільства. Критерії оцінювання ефективності державної політики у сфері розвитку громадянського суспільства. Національна стратегія сприяння розвитку громадянського суспільства: аналіз реалізації та пошук нових форматів взаємодії органів державної влади та громадянського суспільства. Основні проблеми реалізації Національної стратегії розвитку громадянського суспільства: нечіткий розподіл меж відповідальності органів виконавчої влади щодо реалізації Національної стратегії та неналежне виконання її завдань; недостатня ефективність юридичних інструментів для узгодження дій Верховної Ради України та органів місцевого самоврядування (ОМС) у процесі реалізації державної політики сприяння розвитку громадянського суспільства; неконкретність формулювання завдань, відсутність критеріїв оцінки виконання заходів, різні регіональні практики звітування. Результати виконання чинної Національної стратегії розвитку громадянського суспільства та основні завдання для Національної стратегії на новий період (до 2026 року).

Тема 6. Основні види та напрями взаємодії публічної влади з громадянським суспільством. Громадська участь в Україні: історія та сучасний стан. Форми громадської участі, доступні в Україні (мирні збори, громадські об'єднання, звернення, вибори, громадські слухання, бюджет участі тощо), їх правове регулювання та практичне застосування. Поінформоване громадянство. Активність громадян та ефективність громадської участі в Україні.

Комунікативна взаємодія у сфері публічного управління: структура, функції, моделі. Комунікативна взаємодія як функціональний засіб побудови комунікативного простору у сфері публічного управління. Комунікативний діалог у сфері публічного управління та його структурні елементи. Переваги та недоліки залучення громадян до взаємодії з місцевою владою; стимули та перешкоди до залучення.

Тема 7. Сучасні методи та механізми взаємодії публічної влади з громадянським суспільством. Забезпечення прозорості влади та її комунікацій із суспільством. Протестні настрої громадян у політичній та соціально-економічній сферах як метод впливу на владу з боку суспільства.

Участь громадськості у прийнятті рішень на державному та місцевому рівнях. Громадський контроль за діяльністю органів публічної влади. Соціальний діалог у вирішенні суспільних проблем. Створення та діяльність консультативно-дорадчих органів при органах виконавчої влади та місцевого самоврядування (громадські ради).

Залучення громадськості до підготовки та відзначення державних свят, пам'ятних дат та інших заходів, організованих органами публічної влади як модель налагодження взаємодії з громадянським суспільством на рівні територіальних громад; участь молоді у місцевому громадському житті.

Тема 8. Соціальне партнерство як основний напрям розбудови взаємодії публічної влади з громадянським суспільством. Поняття та основні підходи до інформування громадськості про діяльність органів публічної влади. Механізми надання інформації органами влади за запитом громадян. Забезпечення прозорості діяльності органів влади за допомогою сучасних інформаційних технологій. Напрями покращення прозорості діяльності органів влади в Україні.

Поняття громадського контролю за діяльністю владних інститутів як різновиду контролю в публічному управлінні. Контроль як складова участі громадськості в публічному управлінні. Суб'єкти, об'єкти та принципи громадського контролю. Основні різновиди форм громадського контролю. Основні методи громадського контролю. Зарубіжний досвід практичного здійснення громадського контролю. Проблеми практичного здійснення громадського контролю за діяльністю органів влади в Україні та шляхи їх вирішення. Основні умови та чинники ефективного громадського контролю.

Трудомісткість:

Загальна кількість годин – 120.

Кількість кредитів – 4.

Форма семестрового контролю – залік.

Додаткові матеріали для представлення навчальної дисципліни:

Робоча навчальна програма, презентація.

Політика оцінювання

Академічна доброчесність. Здобувач вищої освіти повинен дотримуватись Кодексу академічної доброчесності Полтавського державного аграрного університету та Кодексу про етику викладача та здобувача вищої освіти Полтавського державного аграрного університету. Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

Оцінювання результатів навчання:

Програмні результати навчання	Форми контролю
ПРН 8. Уміти здійснювати ефективну комунікацію, аргументувати свою позицію, використовувати сучасні інформаційні та комунікаційні технології у сфері публічного управління та адміністрування на засадах соціальної відповідальності, правових та етичних норм.	Ведення конспекту лекцій Виконання завдань на практичних заняттях Виконання завдань самостійної роботи
ПРН 10. Представляти органи публічного управління й інші організації публічної сфери та презентувати для фахівців і широкого загалу результати їх діяльності.	Контрольна робота

У межах кожної окремої теми навчальної дисципліни «Організація взаємодії публічної влади з громадянським суспільством» здобувачі вищої освіти опановують у рівній мірі програмні результати навчання з передбачених робочою програмою даної навчальної дисципліни (ПРН 8; ПРН 10).

Критерії успішного опанування програмних результатів навчання

Програмні результати навчання	Відсоток у підсумковій оцінці з навчальної дисципліни, %	Пороговий рівень оцінок, бали	
		Мінімальний	Максимальний
ПРН 8	50	30	50
ПРН 10	50	30	50
Разом	100	60	100

Схема нарахування балів з навчальної дисципліни

Для денної форми навчання (281ПУА_м_д_2021)

№ з/п	Назва теми	Форми оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти				Разом
		ведення конспекту лекцій	виконання завдань на практичних заняттях	виконання завдань самостійної роботи	контрольна робота	
1	Тема 1. Громадянське суспільство: поняття, зміст, види організацій та напрями діяльності.	2	5	20	4	4
2	Тема 2. Історія становлення та розвитку взаємодії суспільства та публічної влади.	2	5			4
3	Тема 3. Теоретичні аспекти взаємодії громадянського суспільства і держави.	2	5			4
4	Тема 4. Правові засади організації взаємодії публічної влади з громадянським суспільством.	2	5 5			6
5	Тема 5. Державна політика сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні.	2	5 5			6
6	Тема 6. Основні види та напрями взаємодії публічної влади з громадянським суспільством.	2	5 5			6
7	Тема 7. Сучасні методи та механізми взаємодії публічної влади з громадянським суспільством.	2	5 5			6
8	Тема 8. Соціальне партнерство як основний напрям розбудови взаємодії публічної влади з громадянським суспільством.	2	5			4
Разом по темам		16	60	x	x	76
Виконання завдань самостійної роботи		x	x	20	x	20
Контрольна робота		x	x	x	4	4
Разом		16	35	20	9	100

Шкала та критерії оцінювання за рівнем досягнення результатів навчання

Рівень критерію	Межі оцінювання	Опис критерію	Форми контролю	Оцінка в балах
Високий	від 90 % до 100 %	Знання здобувача вищої освіти є глибокими, міцними, системними, що дозволяє для виконання творчих завдань демонструвати результати навчання; навчальна діяльність позначена вмінням в усній та письмовій формі самостійно оцінювати різноманітні ситуації, явища, факти, виявляти закономірності, робити вмотивовані висновки та відстоювати особисту позицію. <u>Програмні результати навчання (ПРН 8; ПРН 10) на даному рівні досягнуті у повному обсязі.</u>	ведення конспекту лекцій	2
			виконання завдань на практичних заняттях	5
			виконання завдань самостійної роботи	20
			контрольна робота	4
Середній	від 75 % до 89 % балів	Знання здобувача вищої освіти при досягненні даного рівня дозволяють демонструвати істотні ознаки понять, явищ, розуміти та коментувати в усній та/або письмовій формі зв'язки між ними; здобувач вміє пояснити основні закономірності; володіє розумовими операціями (аналізом, абстрагуванням, узагальненням тощо); вміє робити висновки та виправляти допущені помилки, що дозволяє демонструвати в стандартних ситуаціях результати навчання. Проте, здобувачеві вищої освіти бракує власних суджень та системності висновків. <u>Програмні результати навчання (ПРН 8; ПРН 10) на даному рівні здобувачем вищої освіти в цілому досягнуті.</u>	ведення конспекту лекцій	1
			виконання завдань на практичних заняттях	3-4
			виконання завдань самостійної роботи	16-19
			контрольна робота	3
Достатній	від 60 % до 74 %	Здобувач вищої освіти засвоїв основний навчальний матеріал, за зразком виконує завдання як в усній так і в письмовій формі; володіє елементарними вміннями навчальної діяльності, що дозволяє демонструвати лише частково аналіз процесів та явищ, вміння робити узагальнення, висновки позбавлені самостійності, відчувається розрив між набутими знаннями та їх практичним застосуванням. <u>Програмні результати навчання (ПРН 8; ПРН 10) на даному рівні здобувачем вищої освіти в основному досягнуті.</u>	ведення конспекту лекцій	0,5
			виконання завдань на практичних заняттях	1-2
			виконання завдань самостійної роботи	11-15
			контрольна робота	1-2
Низький	до 60 % балів	Здобувач вищої освіти має початкові уявлення про предмет вивчення, що забезпечує лише фрагментарне досягнення <u>програмних результатів навчання (ПРН 8; ПРН 10).</u>	ведення конспекту лекцій	0
			виконання завдань на практичних заняттях	0-2
			виконання завдань самостійної роботи	0-10
			контрольна робота	0

Рекомендовані джерела інформації

Основні

Нормативно-правові акти

1. Конституція України : Основний Закон від 28.06.1996 р. (редакція від 01.01.2020 р.). *Верховна Рада України. Законодавство України: інформаційно-пошукова система*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#top> (дата звернення: 25.08.2021 року).

2. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права (Міжнародний пакт ратифіковано Указом Президії Верховної Ради Української РСР № 2148-VIII (2148-08) від 19.10.73 р.). *Верховна Рада України. Законодавство України: інформаційно-пошукова система*. URL: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_043 (дата звернення: 25.08.2021 року).

3. Переглянута Європейська хартія про участь молоді в громадському житті на місцевому і регіональному рівні. Конгрес місцевих та регіональних влад Європи, 12 травня 2003 р. К.: SPDP, Council of Europe, 2015. 37 с. URL : <https://rm.coe.int/168071b58f> (дата звернення: 25.08.2021 року).

4. Про волонтерську діяльність : Закон України від 19.04.2011 р. № 3236-IV (редакція від 03.07.2020 р.). *Верховна Рада України. Законодавство України: інформаційно-пошукова система*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3236-17#Text> (дата звернення: 25.08.2021 року).

5. Про громадські об'єднання : Закон України від 22.03.2012 р. № 4572-VI (редакція від 25.02.2021 р.). *Верховна Рада України. Законодавство України: інформаційно-пошукова система*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4572-17#Text> (дата звернення: 25.08.2021 року).

6. Про запобігання корупції : Закон України від 14.10.2014 р. № 1700- VII (редакція від 05.08.2021 р.). *Верховна Рада України. Законодавство України: інформаційно-пошукова система*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#top> (дата звернення: 25.08.2021 року).

7. Про звернення громадян : Закон України від 02.10.1996 р. № 393/96-ВР (редакція від 01.01.2020 р.). *Верховна Рада України. Законодавство України: інформаційно-пошукова система*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/393/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 25.08.2021 року).

8. Про місцеве самоврядування : Закон України від 21.05.1997 р. № 280/97-ВР (редакція від 29.08.2021 р.). *Верховна Рада України. Законодавство України: інформаційно-пошукова система*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#top> (дата звернення: 30.08.2021 року).

9. Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини: Закон України від 23.12.1997 № 776/97-ВР (редакція від 16.07.2021 р.). *Верховна Рада України. Законодавство України: інформаційно-пошукова система*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/776/97-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 25.08.2021 року).

10. Хартія Ради Європи з освіти для демократичного громадянства та освіти з прав людини. Київ: Основа, 2017. 44 с.

Навчально-наукова література

1. Алексєєв В.М. Суспільство та держава: управлінські взаємовідносини : монографія. Чернівці: Технодрук, 2012. 344 с.

2. Алексєєв В.М. Теоретичні засади взаємовідносин держави та суспільства в управлінні: монографія. Чернівці: Технодрук, 2012. 392 с.

3. Бабін Б.В., Ковбан А.В. Права людини та громадянське суспільство : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Одеса : Фенікс, 2014. 320 с.

4. Взаємодія органів державної влади та громадянського суспільства : навчальний

посібник / за наук. ред. д-ра соц. наук, проф. Ю. П. Сурміна, д-ра іст. наук, проф. А. М. Михненка ; авт. кол. : Ю. П. Сурмін, А. М. Михненко, Т. П. Крушельницька та ін. К. : НАДУ, 2011. 388 с.

5. Габермас Ю. Структурні перетворення у сфері відкритості: дослідження категорії громадянське суспільство. Львів : Літопис, 2000. 317 с.

6. Громадянське суспільство в Україні: становлення та розвиток : навч. посіб. / кол. авт.: А. М. Михненко, С. О. Кравченко, І. В. Пантелейчук та ін. К. : УкрСІЧ, 2015. 347 с.

7. Громадянське суспільство: історія та сучасність; за ред. Т. В. Розової. Одеса : Юрид. література, 2010. 342 с.

8. Державне управління : підручник. У 2 т. / Нац. акад. держ. упр. При Президентові України; редкол.: Ю. В. Ковбаснюк (голова), К. О. Ващенко (заст. голови), Ю. П. Сурмі (заст. голови) [та ін.]. К., Дніпропетровськ, 2012. Т. 1. 564 с.

9. Державне управління : підручник. У 2 т. / Нац. акад. держ. упр. При Президентові України; редкол.: Ю. В. Ковбаснюк (голова), К. О. Ващенко (заст. голови), Ю. П. Сурмі (заст. голови) [та ін.]. К., Дніпропетровськ, 2012. Т. 2. 324 с.

10. Державне управління та державна служба : словник-довідник; за ред. О. Ю. Оболенського. К. : КНЕУ, 2005. 208 с.

11. Кодекс рекомендуемой практики гражданского участия в процессе принятия решений Совета Европы. Принят Конференцией МНПО на заседании 01.10.2009. URL: http://www.coe.int/t/ngo/Source/Code_Russian_final.pdf.

12. Комунікативна компетентність державних службовців як елемент модернізації системи державної служби. Івано-Франківський центр науки, інновацій та інформатизації. Івано-Франківськ, 2012. С. 154.

13. Комунікації в публічному управлінні: аспекти організаційної культури та ділового спілкування : навч. посіб. / уклад.: Гошовська В.А. та ін. Київ : К.І.С., 2016. 130 с.

14. Крутій О.М. Діалогова взаємодія органів державної влади та громадськості : монографія. Харків : Вид-во ХарПІ НАДУ "Магістр", 2008. 302 с.

15. Крутій О.М. Комплексний механізм діалогової взаємодії органів влади і громадськості. URL: <http://www.kbuara.kharkov.ua/e-book/db/2012-2/doc/1/02.pdf> (дата звернення: 30.08.2021 року).

16. Кули Чарльз. Общественная организация. Изучение углубленного разума. *Тексты по истории социологии XIX–XX веков* : хрестоматія / сост. В.И. Добренев, Л.П. Беленкова. Москва : Наука, 1994. С. 350–357.

17. Місцеві ініціативи та залучення громадськості до здійснення місцевого самоврядування. Навчальний посібник для посадових осіб місцевого самоврядування / Карий О. І., Панас Я. В.; Асоціація міст України. К.: ТОВ «ПІДПРИЄМСТВО «ВІ ЕН ЕЙ», 2015. 176 с.

18. Науково-методичне забезпечення зв'язків з громадськістю в органах державної виконавчої влади : методичні рекомендації / авт. С.А. Чукут; Т.В. Джига, А.В. Баровська та ін. Київ : НАДУ, 2008. 72 с.

19. Рада та громада або як залучати громадян до місцевого самоврядування. Посібник для працівників органів місцевого самоврядування / Н. Ільків, О. Карий, О. Кушнарєнко і ін. К.: Академпрес, 2003. 132 с.

20. Радченко О.В. Держава і демократія : перший мультисемантичний політичний словник : навч. посіб. Харків : Вид-во Асоціації докторів держ. упр., 2011. 312 с.

21. Ромат Є. Трансформація моделі державного управління рекламною діяльністю у перехідних умовах : монографія. Київ : Вид-во УАДУ, 2003. 380 с.

22. Скажи своє слово! Посібник з Переглянута Європейська хартія про участь молоді в громадському житті на місцевому і регіональному рівні. Страсбург: Вид-во Ради Європи; Біла Церква: Час Змін Інформ, 2016. 142 с. URL: <https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/332/UEY.pdf> (дата звернення: 30.08.2021 року).

23. Соціальне партнерство і державна політика : від теорії до практики деполітизації

державного управління : монографія / В.М. Мартиненко, О.М. Крутій, С.Л. Кирій та ін. Харків : Вид-во ХарПІ НАДУ “Магістр”, 2009. 252 с.

24. Суспільство та влада: механізми взаємодії : навч.-метод. матеріали для слухачів дисципліни “Механізми взаємодії суспільства і влади” / А.М. Михненко, С.О. Кравченко, І. В. Пантелейчук та ін. Київ : НАДУ, 2013. 80 с.

25. Холдар Дж. Г., Захарченко О. Посібник з участі громадськості. К.: Проект «Голос громадськості», Міжнародний центр перспективних досліджень, 2002.

Допоміжні

1. Архипова Є.О., Дмитренко Н.О. Ефективна комунікація між органами державної влади та громадськістю як умова розвитку демократичного суспільства. *Інвестиції: практика та досвід*. 2016. № 1. С. 92–96.

2. Бажинова О.А. Взаємодія органів публічної влади з громадськістю як чинник демократизації державного управління. *Державне будівництво*. 2011. № 2.

3. Боднарчук О.В. Взаємозв’язок влади та мас-медіа. *Гілея: наук. вісн.* 2014. Вип. 85. С. 330–334. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/gileya_2014_85_86 (дата звернення: 25.08.2021).

4. Горбань Ю.О. Новітні комунікативні можливості у взаємодії ЗМІ, органів державної влади та громадських організацій. *Вісник Національної академії державного управління при Президентові України*. 2013. № 4. С. 38–46. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnadu_2013_4_8 (дата звернення: 25.08.2021).

5. Дніпров О.С. Діалог органів державної виконавчої влади та громадянського суспільства. *Вісник національного університету «Львівська політехніка»*. 2015. № 825. С.26 - 30.

6. Козаков В.М., Рашковська О.В., Ребкало В.А., Романенко Є.О., Чаплай І.В. Державно-громадянська комунікація: шлях від кризи до взаємодії: монографія. Серія «Публічне адміністрування». Вип. 1. Київ : ДП “Вид. дім “Персонал”, 2017. 288 с. Бібліогр.: С.267–287.

7. Кулешук О. Комунікативні особливості взаємодії/протидії медіа і суспільства. *Вісник Львівського університету. Серія журналістика*. 2011. № 34. С. 130–136.

8. Кульчий О.О. Правове регулювання державної політики у сфері мас-медіа України. *Форум права*. 2015. № 3. С. 131–134. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/FP_index.htm_2015_3_25.pdf (дата звернення: 25.08.2021).

9. Кучабський А.Г., Бажинова О.А. Механізми комунікації влади та громадськості в умовах глобалізації. *Публічне управління: теорія та практика*. 2012. № 4 (12). С. 196–201.

10. Малєєва Н. Комунікативні інтернет-практики в сучасному суспільстві. *Навчання і виховання обдарованої дитини*. 2015. Вип. 1. С. 128–135.

11. Манжола П.Г. Форми участі громадськості у діяльності органів влади та прийнятті політичних рішень. *Стратегічні пріоритети*. 2007. № 4. С. 13–14.

12. Ороховська Л.А. Особливості взаємодії мас-медіа і держави в інформаційному суспільстві. *Вісник Національного авіаційного університету. Серія : Філософія. Культурологія*. 2016. № 2. С. 25–29. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnau_f_2016_2_8 (дата звернення: 25.08.2021).

13. Парубчак І.О. Роль засобів масової інформації у взаємодії органів публічної влади із суспільством на засадах відкритості та прозорості. *Вісник Національного університету цивільного захисту України. Серія : Державне управління*. 2017. Вип. 2. С. 239–249. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VNUCZUDU_2017_2_33 (дата звернення: 25.08.2021).

14. Показатели результативности взаимодействия с обществом. GRI 2000–2008. Версия 3.0. URL: <https://www.globalreporting.org> (дата звернення: 25.08.2021).

15. Попович Н. Діалог як форма дискурсивної взаємодії у структурі політико-адміністративної комунікації. *Актуальні проблеми державного управління*. 2013. Вип. 3 (55). С. 26–29.

16. Радкевич А.Л. Социальные Интернет-практики как объект социологического анализа. URL: <http://www.zpu-journal.ru/e-zpu/2009/3/Radkevich> (дата звернення: 25.08.2021).

17. Радченко О.В. Держава і демократія : перший мультисемантичний політичний словник : навч. посіб. Харків : Вид-во Асоціації докторів держ. упр., 2011. 312 с.
18. Романенко Є. Комунікативна взаємодія органів державної влади та громадськості: сутність та особливості налагодження. *Державне управління та місцеве самоврядування. 2014. Вип. 2. С. 190–201.*
19. Романенко Є.О. Моделі комунікативної політики держави та інструментальне забезпечення взаємодії органів державної влади та громадськості. *Демократичне врядування. 2014. Вип. 14.* URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/DeVr_2014_14_11 (дата звернення: 25.08.2021).
20. Ромат Є.В. Соціальна реклама. Енциклопедія державного управління : у 8 т. / НАДУ при Президентіві України. Т. 4 : Галузеве управління. Київ : НАДУ, 2011. С. 589.
21. Садовська А. Комунікативна сфера в соціогуманітарному просторі: архетипний підхід. *Публічне управління: теорія та практика. 2014. Вип. 2 (спец. вип.). С. 156–161.*
22. Твердохлебов Є.О. Теоретичні засади дослідження комунікативної взаємодії в публічному управлінні. *Теорія та практика державного управління. 2014. Вип. 2. С. 82–91.*
23. Тортіка О.О., Біличенко О.Л. Інформаційно-комунікаційний простір як відображення сучасного соціокультурного середовища. *Вісник ХДАК. 2010. Вип. 30. С. 80–88.*
24. Тохтарова І. М. Волонтерський рух в Україні: шлях до розвитку громадянського суспільства як сфери соціальних відносин. Теорія та практика державного управління і місцевого самоврядування. *Херсонський національний технічний університет, 2014. № 2.* URL: http://el-zbirn-du.at.ua/2014_2/5.pdf (дата звернення: 25.08.2021).
25. Федорів Т.В. Проблеми комунікації виконавчої влади із суспільством. *Державне управління: теорія та практика. 2014. № 1. С. 164–172.*
26. Хлебнікова А.А. Комунікативний менеджмент як найважливіший компонент державного управління в умовах глобалізації: теоретико-методологічний контекст. *Державне будівництво. 2013. № 1.* URL: http://nbuv.gov.ua/jpdf/DeBu_2013_1_13.pdf (дата звернення: 25.08.2021).
27. Цвих В.Ф., Неліпа Д.В. Соціальний діалог: основні підходи до визначення. *Вісник Київського нац. ун-ту імені Тараса Шевченка. 2006. № 81–83.*
28. Циліорик С.В. Соціально-комунікативний діалог в соціальних мережах як елемент формування демократичних засад в українському суспільстві. *Міжнародний науковий форум: соціологія, психологія, педагогіка, менеджмент. 2015. Вип. 19–20. С. 103–111.*
29. Чала Ю.В. Соціальна реклама як інструмент усвідомленого впливу на соціум. *Економіка. Управління. Інновації. 2013. № 2.* URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/eui_2013_2_84 (дата звернення: 25.08.2021)..
30. Чуприна Л. Соціальні мережі як інструмент реалізації громадських ініціатив. URL: <http://goo.gl/TLPJwH> (дата звернення: 25.08.2021)..

Інформаційні ресурси мережі Інтернет

1. Верховна Рада України : офіційний веб-портал. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws> (дата звернення: 25.08.2021).
2. Національне агентство України з питань державної служби (НАДС): офіційний сайт. URL: <https://nads.gov.ua/> (дата звернення: 25.08.2021).
3. Полтавська міська рада : офіційний сайт. URL: <http://www.rada-poltava.gov.ua> (дата звернення: 25.08.2021).
4. Полтавська обласна державна адміністрація : офіційний сайт. URL: <http://www.adm-pl.gov.ua> (дата звернення: 25.08.2021).
5. Юристконсульт : Народний правовий портал (Коментовані кодекси, науково-практичні коментарі чинного законодавства). URL: <http://legalexpert.in.ua/komkodeks.html> (дата звернення: 25.08.2021).
6. Електронна юридична бібліотека. URL: <http://pravo-ukraine.org.ua/resyrsi/biblioteka> (дата звернення: 25.08.2021).
7. Студентський юридичний портал України. URL: http://the-law.at.ua/load/juridichna_

literatura/41 (дата звернення: 25.08.2021).

8. EuroNest Parliamentary Assembly : офіційний сайт. URL: <http://www.europarl.europa.eu/euronest/en/home.html> (дата звернення: 25.08.2021).

9. Лабораторія законодавчих ініціатив: громадська організація : офіційний сайт. URL: <http://parlament.org.ua/> (дата звернення: 25.08.2021).

10. Інститут Законодавства Верховної Ради України : офіційний сайт. URL: <http://instzak.rada.gov.ua/> (дата звернення: 25.08.2021).

11. Віртуальний Ресурсний Центр. URL: <http://www.ngo.org.ua/> (дата звернення: 18.10.2021).

12. Громадська організація «Громадянський Корпус». URL: <http://gkorpus.org/> (дата звернення: 18.10.2021).

13. Інтерактивна інформаційно-аналітична система «Громадянське суспільство і влада». URL: <http://civic.kmu.gov.ua/civic/control/uk/index> (дата звернення: 18.10.2021).

14. Портал «Громадський простір». URL: <http://www.civicua.org/main/index.html> (дата звернення: 18.10.2021).

15. Президент України. Офіційне інтернет-представництво. URL: <http://www.president.gov.ua> (дата звернення: 18.10.2021).

16. Програма розвитку Організації Об'єднаних Націй. URL: <http://www.undp.org> (дата звернення: 18.10.2021).

17. Рада підприємців при Кабінеті Міністрів України. URL: <http://www.radakmu.org.ua/> (дата звернення: 18.10.2021).

18. Сайт «Право Знати». URL: <http://stop-x-files-ua.org/> (дата звернення: 18.10.2021).

19. Урядовий портал. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України. URL: <http://www.kmu.gov.ua/control> (дата звернення: 18.10.2021).

20. FreedomHouse. URL: <http://www.freedomhouse.org> (дата звернення: 18.10.2021).

21. Open government partnership. URL: <http://www.opengovpartnership.org> (дата звернення: 18.10.2021).